

Problémy manželství na americkém kontinentě

Můj povrchní dojem je, že existuje krize této instituce jak zde, tak i v Evropě. Statisticky by nám otázku vyřešily. Biologa se raději zeptejte na historii této ctihodné instituce, trvalé formy soužití muže a ženy (či ženami) a s jejich potomstvem. Během svého života jsem zažil kolaps komunismu a nyní kolaps kapitalismu. (Soužití osob téhož pohlaví nemá biologický základ.) Historie: u většiny opičích předků člověka se zvětšoval mozek – za 2 miliony let se jeho objem až zdvojnásobil. Tím by vznikaly obtíže při porodu mláďat, který u předků člověka se dal obejít tím, že mláďata – děti – bylo nutno rodit, když četné jejich schopnosti nebyly ještě v provozu; všechna opičí mláďata se hned po porodu přichytí matky, čímž jí nezabraňují v pohybech a shánění potravy. Lidské mládě naproti tomu potřebuje mnohem delší dobu mateřské péče a tím jaksi blokuje činnost matky při shánění potravy. To bylo možno v evoluci řešit tak, že matku zásoboval samec z její tlupy. V přibližně stejné době se u některých lidoopů vyvinulo sdílení potravy. „Dej mi část kořisti teď, oplatím později“, z čehož se jednou vyvine obchod. Tak vznikl svazek mezi samcem – často otcem dětí – a samicí (ženou). Svazek se stal trvalým prvkem lidské společnosti jak před milionem let, tak i dnes. Žena se věnovala rodině, kdežto muž sháněl obživu, dnes ve formě peněz. (Peníze nemají hodnotu o sobě, jsou poukázku na altruismus.) Podle nálezů v Africe i

před 1,6 miliony let pračlověk osvojil bipedální chůzi, čímž se uvolnilly přední končetiny pro uchycení předmětů – nástrojů, ale i k přenášení kořisti na předem určené místo. Vyvinuly se i signály umožňující kooperaci členů tlupy.

Toto ctihodné rozdělení funkcí ženy a muže bylo porušeno až emancipací ženy, takže dnes je možno setkat se občas i s „manželem v domácnosti“, když žena obstarává kořist efektivněji než její manžel. Jínou funkcí rodiny bylo starat se též o zestárlé a neschopné členy rodiny. Tuto funkci měly i rodiny v minulosti, s mnoha dětmi – v době velké dětské úmrtnosti.

S vynálezem penzijního a nemocenského pojištění v 19. století tato nutnost zmizela. Většina dnešních rodin s jedním či dvěma potomky (nebo plánovitě bezdětných) tuto funkci nemůže mít. Počítá se, že každého penzistu musí udržovat 3 až 5 pracujících. Se snižujícím se počtem mladých obyvatel civilizovaných států v nedaleké budoucnosti zmizí i těch 3 až 5 pracujících, nutných k údržbě jednoho penzisty. Úbytek dětí se jeví i u emigrantů z Afriky a Asie, kteří se zabydleli v zemích Západu. Ptáme se, kdo pak bude živit davy dlouhověkých penzistů? Snad řada dokonalých robotů – ti v době svého vzniku byli jen nedočeným plodem fantazie Karla Čapka.

DUŠAN SOUDEK